

POSUDEK VEDOUCÍHO DIPLOMOVÉ PRÁCE

NÁZEV: Vývoj vztahu dospělých intaktních jedinců se sourozenci s poruchou autistického spektra

AUTOR/KA: Alžběta Havelková

Alžběta Havelková pokračuje ve své diplomové práci v analýze tématu sourozeneckých vztahů jedinců s poruchou autistického spektra (dále také PAS) z pohledu intaktních sourozenců. Ve své bakalářské práci se zabývala perspektivou dětí, u jejichž sourozence byla diagnostikována porucha autistického spektra, v předkládaném textu se pak zaměřila na reflexi sourozeneckého vztahu u dospělých intaktních sourozenců. Téma lze považovat za přínosné, jelikož v našem prostředí není zatím dostatečně empiricky zpracováno, oceňuji také zájem a nadšení studentky pro téma, kterému se věnuje i v praxi v rámci podpůrných skupin pro sourozence dětí s PAS.

Teoretická část představuje kvalitní obeznámení s tématy, která jsou relevantní vzhledem k výzkumnému šetření, určitá úspornost textu se dá přičíst faktu, že studentka některá z témat zpracovávala již v bakalářské práci, na kterou přiměřeně odkazuje. Shrnuje zde aktuální poznatky týkající se řešené problematiky a prokazuje, že badatelsky vospěla a dokáže kriticky zhodnotit teoretické zdroje širokého rozsahu. Je tak zřejmá dobrá orientace v tématu, kterou autorka využívá pro vystavění solidního teoretického základu pro svou empirickou studii.

Výzkumné šetření je založeno na analýze dat získaných prostřednictvím semi-strukturovaných rozhovorů s pěti informanty, dospělými sourozenci jedinců s PAS. Zvolená metoda šetření (rozhovor) i analýzy dat (otevřené kódování) jsou příléhavé pro hloubkové prozkoumání kvality vztahů mezi jedinci s PAS a jejich sourozenci a faktorů ovlivňujících podobu daného vztahu. Postup zpracování a analýz dat je dokumentován v samotné práci i v přílohách, čtenář má tak možnost sledovat vývoj uvažování autorky a cestu, která předcházela výsledkům šetření. Data jsou prezentována přehledně a příléhavě dokumentována úryvky z rozhovorů. Práce je čtivá, její struktura provádí čtenáře celým výzkumem.

Za silnou část práce považuji diskuzi představující důležité aspekty sourozeneckého vztahu mezi jedincem s PAS a jeho intaktním sourozencem. Daná část je poměrně rozsáhlá (což odpovídá množství dat, ale také množství reflektovaných empirických studií) ne však zahlcující. Za důležité závěry studie považuji zejména identifikaci dopadů sourozenectví na intaktního sourozence,

reflektovanou důležitost obeznámení sourozence s poruchami autistického spektra a projevy v chování s tím spojenými nebo vyrovnávání se s pocitem celoživotní odpovědnosti za sourozence. Závěry studie tak navazují v některých aspektech na závěry bakalářské práce studentky.

Z pohledu vedoucí diplomové práce hodnotím spolupráci se studentkou jako bezproblémovou a inspirující. Z našich konzultací byl patrný její posun v oblasti výzkumné práce, byla samostatná, připravená, ale přitom ochotná naslouchat a revidovat své postupy na základě doporučení. V průběhu rozhovorů prokázala také, že je empatická a že dokáže zvládnout i nečekané náročné situace.

Celkově hodnotím diplomovou práci jako splňující nároky kladené na daný typ kvalifikační práce. Z formálního hlediska jsem nezaznamenala větší problémy. Práci tedy **DOPORUČUJI** k obhajobě.

Otázka k obhajobě:

- 1) Za jednu ze zajímavých skutečností, které vyplynuly z výzkumného šetření, považuji fakt, že si respondenti často nebyli jisti tím, jaký vztah k nim má jejich sourozenec s PAS. Jako to může ovlivnit kvalitu sourozeneckého vztahu a jaká doporučení by z toho vyplývala pro poradenskou praxi?

Dne 13. 5. 2021

PhDr. Hana Sotáková, Ph.D.